

José Manuel Naredo, les coses pel seu nom

El 15 de febrer de 2018, l'economista i estadístic José Manuel Naredo (Madrid, 1942), va ser l'encarregat d'impartir la lliçó inaugural del curs 2017-2018 de l'ETSAV. La conferència es titulava "economia i ecologia de les ciutats" però portava com a subtítol "la incidència dels models immobiliaris en el metabolisme urbà, el territori i el clima". I el primer que va fer Naredo va ser precisament això, explicar quins dos models immobiliaris hi havia actualment a Europa.

El primer, representat per França i Alemanya, i que en general és el que hi ha "dels Pirineus cap amunt" -l'expressió que va fer servir-, està basat en el lloguer, la vivenda social, i una gran regulació de la propietat. En aquest model el benefici es troba en el cobrament dels lloguers, i per això convé que totes les vivendes estiguin habitades. El segon model immobiliar, en canvi, promou la vivenda lliure i de propietat, amb molt poca regulació. El benefici aquí es troba en la requalificació de terrenys, i l'ingrés de plusvàlues per la seva venda. Per tant, no importa si després el projecte urbanístic no s'acaba, o les vivendes no es venen. Si en el primer model la vivenda és un bé d'ús, en el segon model la vivenda és un bé d'inversió que demana constantment construir obra nova per tenir beneficis.

No cal dir que aquest darrer és el model immobiliar espanyol, i que la crisi econòmica ha afectat sobretot els països que tenen aquest model, i no tant els països que tenen el primer. Segons Naredo, a Espanya no hi ha neoliberalisme sinó "neocaciquisme", i va posar d'exemple el megaprojecte de Ciudad Valdeuz, a Guadalajara, on els plànols urbanístics coincideixen exactament amb una finca propietat del comte de Romanones. Això va servir per desenvolupar la seva tesi: A Espanya no hi ha hagut planejament, han estat les operacions econòmiques les que han creat la realitat urbana. I va afirmar: "Parlen de producció, mercat i democràcia, quan en realitat és la imposició despòtica del lucre d'alguns que han d'acabar pagant o finançant d'altres", bàsicament els contribuents a través de l'Estat salvador.

La conferència va continuar explicant el metabolisme de Madrid, una megalòpolis construïda en una plana àrida i sense recursos, viable gràcies als aliments que vénen de fora, a l'energia que arriba amb oleoductes i gasoductes de llocs remots, com ara Algèria, i als embassaments construïts a la serra de Guadarrama, que permeten abastir d'aigua la ciutat gràcies al canal d'Isabel II. En aquest sentit va advertir de com les grans connurbacions urbanes, l'anomenada ciutat difusa, és un focus de calor i contaminació, i que això modifica el microclima, quan abans es pensava que era al revés, que el clima venia donat i condicionava la ciutat. A l'hora de parlar del futur, el professor va dir que no calia fer cap revolució, i va repetir que n'hi hauria prou mirant com ho feien "dels Pirineus cap amunt". Per això va demanar un pacte d'Estat amb tots els agents implicats, tot i reconèixer que era molt difícil perquè, des d'un punt de vista polític, el model actual és molt fàcil i còmode de gestionar, encara que sigui insostenible. Va concloure la conferència suggerint que Catalunya, que té competències en ordenació urbana, en té l'oportunitat.